

GÁRDONYI GÉZA

FIGURÁK. (FURCSA
EMBEREKRŐL FURCSA
HISTÓRIÁK.)

Géza Gárdonyi
**Figurák. (Furcsa emberekről
furcsa históriák.)**

*http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=24859787
Figurák. (Furcsa emberekről furcsa históriák.):*

Содержание

ELŐSZÓ	4
A gizehi pergamen-lapok	7
A nagyapó	16
Lapszerkesztők párbaja	25
Hogyan jutott Matongó a bájos Kanyerának, Mrvarva leányának, kezéhez?	36
A fekete kutya	40
Az álló csillag	45
Öngyilkosság öngyilkos nélkül	49
Конец ознакомительного фрагмента.	56

Géza Gárdonyi

Figurák. (Furcsa emberekről furcsa históriák.)

ELŐSZÓ

IRTA

MIKSZÁTH KÁLMÁN

A törvényszéki vádlottaknál csak az általános kérdések között szerepel, hogy az illető hova való; a lényegre mindegy. A könyvnél fájdalom majdnem az a főkérdés, hogy «hol látott napvilágot?» Egy szegedi illetőségű könyv már előre fitymáló mosolyt csal a kritikus ajkakra, s e mosoly alatt lappangva szinte ott lebeg már a sententia: «Bűnös és büntetendő!»

Nekem magamnak is vannak Szegeden született szellemi gyermekeim, a kiknek sokkal több küzdelmet kellett kiállaniok, mint a budapesti kölykeimnek, pedig talán erőteljesebbek, életrevalóbbak ezeknél.

Nagy primitivitás ez s nincs is meg egyebütt, csak az irodalomban, mert a fülemilének ha dalol, nem kételkednek azért a nótájában, hogy nem a városligeti fasorban teszi, hanem valahol a szatymazi bokrok között.

Nekem egyrészt örömet okoz, hogy ez a könyv épen Szegedről jön, az én *fogadott* szülőföldemről. Mert az édes-vizű városnak, mely hadi vitézségével, kereskedelmi életrealóságával, magyar hűségével, megszerezte címerébe egy ezredév alatt a pelikánt, aztán a bárányt, majd a phönixet (ez került a legtöbbe), még szüksége volt egy állatra: a bagolyra. Arra a bagolyra, mely a szép homlokú Minerva istenasszony lábainál gubbaszkodik.

A paloták kupoláin csillámló napsugár nem veri ragyogását oly messzire, mint a nyomdák fekete betűiből kilövellő fény.

Egy városnak nem elég, hogy csak paprikája legyen: jobban mutatja, hogy igazi város, ha egy kis attikai só is terem benne.

Szeged egy rövid évtized óta magasan emelkedik ki az alföldi városok közt mint könyvpiacz. Tíz-tizenöt figyelemre méltó mű jelenik ott meg évenként: s ha egyszer az a kérdés támadna, miért követel magának a többi alföldi városoknál nagyobb rangot, nem a nagy házait kellene fölemlítenie, hanem e köteteket.

Mert vegyük föl azt a képzelt esetet – a mi különben világ végeiglen soha se teljesedjék, – hogy Szeged elenyészik e föld színéről és három adat marad fel róla.

Az egyik adat azt hirdetné, hogy *hetvenezer lakosa* volt.
– Épen kétszerannyi mint Orosházának – mondaná a nyomozó történész.

A másik adat arról szólna, hogy nagy forgalma, élénk kereskedelme volt.

– Kedvező helyen feküdt – okoskodnék a történész – éppen a Tisza mellett.

De amint rábukkan a harmadik adatra, hogy tizenöt könyv jelent meg évenként a nyomdáiban, a historikus élénken vetné papírra: «Itt egy jelentékeny művelt város volt valamikor.»

Ám sok év sok tizenöt kötetjét lapoztam már át, de egyet sem találtam köztük feltünőbbet, mint fiatal irótársamnak ezt a könyvét, a «*Figurák*» – at. Tiszta kék ég alatt derült napsugár mosolyog, – a frissesség harmatja reszket az alakjain. Sok szín, sok szellem s még több elmésség. Csak még az izlésének kell egy kicsit tisztulnia.

Szinte érzem, mikor őt e néhány sorral bemutatom a közönségnek: «No most ugyan erős ellenfelet veszek magamnak!»

De úgy gondolom, nem volt az becsületes s igazi kertész sohasem, aki azért tapos el üde, illatos virágokat, mert nem ő termesztette.

Mikszáth Kálmán.

A gizehi pergamen-lapok

Van nekem egy francia archeologus barátom, a ki már tíz év óta kotor Egyiptomban és hieroglyphok fejtegetésével foglalkozik.

Ma kaptam tőle éppen levelet, a melyben a legújabb fölfedezéséről értesít.

Azt mondja:

«Kedves Pajtás!

Alleluja! Heuréka!

Bukfenczet hány a lelkem örömében! Mert olyan régiségre bukkantam ám, a melynek láttára a nap megáll az égen, a tudomány pedig ámulva tát száját!

Hald és ugorj:

Megtaláltam Ádám apánknak a naplóját!

Hiszed, nem hiszed, – az nekem mindegy: a drága lapok itt vannak a kezemben, valamennyi vékony majombőr-darabokra írva.

Ott találtam a Loophog-piramis omladékai között egy tökkobakban.

Eleinte nem is sejtettem, hogy micsoda végtelen nagybecsű dolgok ezek, de azután, mikor átolvastam az első sorokat, azt hittem, hogy leszédülök a székemről.

Három napig se nem ittam, se nem ettem, se nem aludtam; folytonosan a pergamen előtt ültem és olvastam lázasan.

Most már készen vagyok veled. Holnap reggel utazom egyenesen Párisba, hogy bemutassam a tudós világnak.

Neked addig is itt küldöm a hevenyében írt fordítást, a melyet én már letisztáztam.

A lapok útján értesülni fogsz a pergamen sorsáról.

Szervusz!

A. Gardy.»

*

A levél mellett csakugyan megtaláltam a naplót.

Tessék, itt van:

Paradicsom 1-ső év, 1-ső nap.

Ma kezdődött az életem.

Mikor a szemeimet fölnyitottam, körülöttem agyagdarabok heverték, előttem pedig egy fényes alak állott.

A fényes alak azt mondta:

– «Lészen a te neved Ádám!»

– Kihez legyen szerencsém? – kérdeztem tőle udvariasan.

– Én vagyok a te teremtőd, az Isten, – szólt és eltűnt, mielőtt bővebb ismeretséget köthettem volna vele.

Mindenek előtt letisztogattam magamról a sarat, azután körülnéztem.

Különféle fák, virágok, bogarak, agarak, madarak és szamarak voltak körülöttem. A nap sütött és jószagú szellő

sétálgatott az orrom alatt.

Nem messze tőlem egy forrás volt, melyből négyfelé folyt a víz.

Azonnal észrevettem, hogy ez az a forrás, a melyet a Genézis a paradicsom közepén levőnek mond, miértis rögtön tudtam magamat tájékozni.

Paradicsom, 1-ső év, 3-ik nap.

Kezdem unni az életet!

Itt még csak egy tisztességes korcsma sincsen, a hova elmehetne az ember egy kvaterkára.

Csak ezek az ostoba majmok, zsákszájú mammutok, örökké ordító oroszlánok vannak itt körülöttem.

Meguntam az eget, mert kék, meguntam a fákat, mert zöldek, meguntam a napot, mert nem tudok belenézni, meguntam a csillagokat, mert nincs teleszkópom.

Mit ér az ilyen élet!

Csak legalább egy pipa dohányom volna, hogy rágyujthatnék, hiszen finánczokat csak ezután teremt az Isten!

No ha ez sokáig így tart, hát fogok egy revolvert és agyonpuffantom magamat.

Ilyenféle szomorú tünődések között feküdtem egy pálmafa árnyékában, midőn egyszerre bódító szél érintette meg az arcomat, s a következő pillanatban már úgy aludtam mint a juhászbunda.

Mikor fölébredtem, első dolgom volt az órámat megnézni.

3 óra mult 5 perczzel ebéd után.

Amint föltekintek, hát legnagyobb meglepetésemre egy csinos hölgyet látok magam előtt, még pedig igen pikáns nyári ruhában, állván az a ruha mindössze egy kis fügefalevélből.

– Alásszolgája nagysád! – szoltam örömmel hozzája és bemutattam az idegen hölgynek magamat.

– Én Ádám vagyok.

– Én meg Éva, – válaszolt szemérmesen és rózsás kis mutatóujját elragadó naiv mozdulattal emelte ajkaihoz, miközben a fejét kissé féloldalt fordította és lopva egy hamiskás pillantást vetett reám.

– Minek köszönhetem a szerencsét, hogy nagysáddal találkozhatom?

– Én idevaló vagyok.

– Ja? Az nagyon pompás! E szerint landsmannok vagyunk?

– Igen, azok.

– De mondja csak nagysád, ha szabad kérdezni: hogyan van, hogy mi előbb nem találkoztunk?

– Ma születtem, – felelte szemérmesen.

– Úgy? Azt igen helyesen tette! Fogadja őszinte szerencsekívánatomat!

– Köszönöm.

A szép hölgy egy tulipánvirágot tűzött a hajába, én pedig a bajuszomat pödrögettem.

– Hogy tetszik nagysádnak ez a tájék?

– Nagyon kedves.

– Persze, még nem tetszett erre járni.

– Hiszen mondtam, hogy ma születtem.

– Ja, igaz.

– És így nem is beszélhetek másról.

– Természetesen.

– Geografiát nem tanultam, – folytatta neki bátorodva.

– A mai világban nem is érdemes, kérem.

– Ön talán foglalkozott vele?

– Tagja vagyok a párisi földrajzi társaságnak.

– Az nagyon szép, de unalmas.

– A társaság?

– Nem: a földrajz és minden tudomány.

– Tehát beszéljünk másról.

– Majd én kezdem.

– Az nagyon érdekes lesz, – szóltam és a monoklimat a szememre csíptettem.

– Hogy tetszem én önnek? – kérdezte a szép hölgy és megingatván karcsú derekát, rám kacsintott.

– Nagysád elbűvölő!

– Ön hízeleg!

– Esküszöm!

– A férfiak könnyen esküsznek.

– Nagysád, én még soha sem esküdtem!

– Az meglehet.

– Szerelmes sem voltam soha.

– Ugyan?

– De most az vagyok!

– És kibe?

– Kegyedbe, bájos angyal!

E szavakat mondva térdre hullottam előtte.

Éva mosolygott.

– De hiszen ez fölösleges nyilatkozat uram!

– Miért? – kérdeztem csudálkozva.

– Mert én önnek a felesége vagyok.

– Kegyed? Az én feleségem?

– Igen, igen!

– Nem emlékszem az esküvőnkre, – dadogtam zavartan.

– Nem esküdtünk meg.

– Tehát vadházasság vagy polgári házasság?

– Nem.

– Hát kérek bővebb magyarázatot.

– Én önnek az oldalcsontja vagyok.

– Az lehetetlen.

– És mégis úgy van.

– De hisz' nekem nincs akkora oldalcsontom, mint kegyed!

– Az igaz, de az is igaz, hogy önnek egy csontja hiányzik.

– Zsebmetszés! – kiáltottam haraggal, a mint az oldalamhoz

kapva Éva állításáról meggyőződtem.

Azonban Éva egyszerre eltüntette a haragomat: odasímult hozzám, aztán megcsókolta a hiányos helyet; átölelt és így suttogott:

– Ádám! Kis uram!

Én is megcsókoltam őt, és meghatottan szóltam:

– Nagysád! Azaz, hogy Éva! kis feleségem!

.....

Így történt, hogy nem maradtam agglegény.

Paradicsom, 1-év, 13-ik nap.

A hogy ma délután sétálunk a feleségemmel, hát egy almafa derekán papiroost látok.

Közelebb megyek és ezeket olvasom rajta:

«Ezen fának gyümölcséből való evés tíz forint büntetés és a paradicsomból való kikergetés terhe alatt tilos.»

– Nézd már kis csibém, – mondom a feleségemnek – milyen korlátozást kezdenek itten.

– Pedig én éppen most akartam szakítani az almák közül, – úgy megkívántam.

– Szakíts, lelkem, hiszen úgy sem lát senki.

Éva körülnézett, azután lekapott egy almát és beleharapott.

– Hogy ízlik? – kérdeztem tőle.

– Nagyon jó pogácsaalma. Kóstold csak.

Még le sem nyeltem a falatot, már is zörgést hallok a bokrok között.

– Bújjunk el! – szoltam a feleségemnek s egy ribizli-bokor aljába vontam őt.

– Hol vagy Ádám? – kiáltott haragosan a közeledő.

– Pszt! Ne szólj! – suttogott Éva. – Az Úr!

Ő volt.

Közelebb jött a bokorhoz, aztán ismét kérdezte:

– Itt vagy, Ádám?

– Nem én, nem vagyok itt, – feleltem gyorsan.

– Hát miért bujtál el?

– Mezítelen vagyok, kérem alássan.

– Hogy tudod, hogy mezítelen vagy?

– Nincs rajtam a hózentráger.

– És te, Éva, miért bujtál el?

– Elvesztettem a turnűrömet.

– Gyertek elő!

Mit volt mit tenni, előbujtunk.

Remegve álltunk meg az Úr haragos színe előtt.

– Ki evett az almából? – kérdezte szörnyű hangon.

– Én nem! – szólt a feleségem.

– Én csak hozzá szagoltam, – feleltem röstelkedve.

– Nem láttátok a plakátot?

– Elromlott a monoklim, – feleltem dadogva.

– Én meg nem tudok olvasni, – mondá Éva.

– Hát miért szakítottál mégis az almából? – kérdezte a feleségemtől.

– Mert nagyon szép volt, csábított.

– És te, Ádám, miért ettél?

– Nem akartam kosarat adni a feleségemnek.

– Ez nem mentség. Ti tulajdon elleni kihágást követtetek el.

Bűnötöket meg fogják örökíteni a piktorok és a versírók.

– Kegyelem! – kiáltottunk mindketten.

Az Úr folytatá:

– Halljátok büntetésteket: Az 1879. XL. t. – cz. 126. §-a

alapján te Ádám azt a csutkát, a mely a torkodon akadt, örökké ott fogod viselni.

Ijedten kaptam a gégémhez, már ott volt a csutka.

– Te Éva két almát fogsz a melleden hordani, a melyek kívánatos voltukban a férfiakat bűnre fogják csábítani és veszedelembe ejteni.

Évának valóban két gyönyörű alma domborodott a mellén. –
(Engem azonnal elcsábított, elkábított velem.)

Ezek után azt mondta az Úr:

– Ott künn tágasabb!

És kifelé mutatott.

Szóttalanul mentünk ki a paradicsomból.

Nekem azonnal eszembe jutott, hogy ennek így kellett megtörténnie, mert a genezis első fejezeteiben így van megírva.

* * *

Eddig terjednek a pergamen-lapok. A. G. barátom útban van most Páris felé, a hol be akarja mutatni a világnak.

Már most csak azt szeretném tudni, hogy hol tartja meg a fölolvását: az akadémiában-e, vagy pedig a bolondok-házában?

A nagyapó

Fehérhajú, pirospozsgás arcú, 70 esztendőös gyerek a nagyapó.

Az unokái számára született, a halála is nagyrészt azok érdekében történik.

Innen van az, hogy a hol unokák nincsenek, onnan a nagyapó is rendszerint hiányzik.

A nagyapó az unokával ugyanegy időben jelentkezik a világ előtt; csak az a különbség van kettőjük között, hogy az unoka csupán egy chinai esztendőt ért a születése előtt, a nagyapó pedig derék o. é. 70 esztendőket, s mielőtt nagyapóvá lett volna, annyi fázison ment át, mint valami lepke. Így először ő is unoka volt, azután a papájának a fia lett, később a fiának a papájává változott s csak így nyerhette el legvégül a boldog nagyapai állapotot.

Ebből látható, hogy nagyapóvá lenni nem könnyű dolog.

De nagy méltóság is ám ez: sem a miniszter, sem a pápa, sem ő felsége nem nevezhet ki senkit erre a méltóságra.

Az ember nem is a maga erejéből lesz nagyapóvá, hanem a fiáéból.

Korunk fiaiban kétségtelenül meg van az igyekezet, hogy apáikat erre a tisztségre juttassák, és ezért az utókor viszontszolgálattal tartozik.

Aki már nagyapóvá lett, az rendszeren haláláig viseli ezt a tisztséget s nincs eset arra, hogy valaki a nagyapóságról

lemondott volna.

A nagyapónak vannak elvitázhatlan fontos jogai, amik a következők:

1. §

Reggel mikor kinyitja a szemét, jogában áll az unokát berendelni, ágyába tétetni és beszélni tanítani.

2. §

Jogában áll, az unokáját járásra begyakorolni; ha köhög, cukrot venni neki, nemkülönben akkor is, ha nem köhög.

3. §

Jogában áll, unokáját a hátára ültetni és négykézláb sétálni vele a szobában, s ha az unoka fejtetőre bukik, jogában áll vele együtt potyogtatni a könyeket a sajnos esemény fölött.

4. §

Jogában áll, mindenkinek dicsekedni, hogy ő az unokájának a nagypapája.

5. §

Ha az unokát nála nélkül viszik sétára, jogában áll, odahaza töprenkedni, hogy az ő unokájának nem esik-e valami baja, és gyanakodni a cselédre, hogy katona-szeretője van.

6. §

Valahányszor az unokája nevet, neki mindannyiszor jogában áll visszanevetni, és valahányszor az unokája sír, joga van ugyanannyiszor kétségbeesni.

7. §

Ha az unoka új ruhát kap, joga van, mód fölött örülni és tetszését számtalan „csecse“ szó által nyilvánítani.

8. §

Joga van beírni a kalendáriumba az unokája születése napját, továbbá azt a napot, a melyen először mosolygott, először fogott a kezével és a lábával; először szólt, először lépett, nemkülönben a fogak jövetelének aggodalommal teljes napjait is és ugyanezek nem csekély fontosságú sorrendjét.

9. §

Jogában áll a bábát minden alkalommal kifizetni, ha pedig nincs pénze, tiszteletre méltó, jeles személynek tekinteni.

10. §

Jogában áll, minden ingóbingó és nem ingóbingó vagyont az unokájára átíratni.

Természetes, hogy ennyi joggal szemben az unokának is van joga elég.

Így:

1. §

Az unokának jogában áll, a nagyapó karjai közé kíváncozni és cibálgatni a haját, szakállát és bajuszát.

2. §

Jogában áll, billegetni a nagyapó füleit.

3. §

Jogában áll, a nagyapóval egy csészéből kávézni és levesébe a kanállal belepaskolni.

4. §

Jogában áll, a nagyapót a szónak négykézlábú értelmében lóvá tenni.

5. §

Lábaira húzhatja a nagyapó mansettáit.

6. §

Mikor a nagyapó azzal dicsekszik, hogy ő a világ legokosabb teremtménye, jogában áll ezt elhinni.

7. §

Jogában áll, a nagyapóval brudersaftot inni, a mi nem kis dolog.

Természetes, hogy ilyen egymásba ágazó jogok nagyon

összetartják a nagyapót az unokával és az unokát a nagyapóval.

Jogsértés nem is fordul közöttük elő; rendesen megvannak nagy békességben, legföljebb akkor van köztük egy kis összekülönbözés, ha a nagyapó nem enged babot dugni a füleibe és tollat az orrába.

No de aztán a nagyapó elégtétellel szokott szolgálni: előveszi az óráját és odaadja az unokájának, akit a csodálatos ketyegő jószág teljesen lebilincsel; vagy pedig vidám ludakat, bús szamarakat és szakállas zsidókat varázsol neki a falra, a mik után hiába kapdos az unoka, – fölfoghatatlan lévén előtte a megfoghatatlan.

Oh! a nagyapó az ilyen mulatságos dolgok kitalálásában valóságos zsení!

De nincs is ám az unoka előtt okosabb ember a világon, mint ő.

Innen van az, hogy sokszor is folyamodik a tudományához: ha szálka megy a talpacskájába vagy a kis tenyerébe, azt csak a nagyapó tudja kivenni; ha szája szakadt a gumilabdának, azt csak a nagyapó tudja összeforrasztani; ha könyékig lekváros állapotban találják, csupán a nagyapó tudja bebizonyítani, hogy nem ő kotorászott a fazékban.

Az unoka aztán ezekért a szolgálatokért különféle előnyökben részesíti a nagyapót: így megengedi neki, hogy a vajaskenyereből haraphasson; megteszi a kedvéért, hogy a dada megmosdathassa, s ha gyöngélkedik, a nagyapó kedvéért néha kész lenyelni az orvosságot is, – ha édes.

A nagyapó élete egészen összeforr az unokáéval. Mikor az

öreg egy vezérdudához méltó nagy fújással fölnyitja a szemeit, első dolga megkérdezni, hogy az unokája hogy aludt; viszont az unoka is, mikor a reggeli sírást befejezte, egyszerre így gügyög:

– «Nadapóhoz!»

Ekkor a kis öreget átszállítják a nagy öreghez és megkezdődik a reggeli parlírozás.

Mikor aztán az unoka a dadónak nevezett tudományos intézetbe kezd járni, a nagyapó az, a ki rendesen érte megy és a legnagyobb érdeklődéssel hallgatja, hogy az unokája mit tanult.

Persze, ebben egy kis önzés is van: a nagyapó t. i. röstelli, hogy a dadóbeli verseket már elfelejtette és így tudatlannak tűnik föl az unokája előtt. Miértis nagy hévvel igyekszik ő is megtanulni:

Ticsi vadot én
Majd mednövét én
Ha medéret, mint a pipa
Bajuszt tapot én –

és más efféle versekbe szedett axiomákat.

A nagyapó különben az unokák szaporodásával mindinkább visszafiatalodik.

Utoljára már annyira megy, hogy velük eszi a pempőt és a pozsonyi kétszersültet, sőt talán titokban a czuczlit is megszopja.

Egy napon aztán a nagyapónak is készítenek bölcsőt:

Hosszú fekete bölcső ez.

Tesznek alája jó puha forgácsot és magas fehér vánkost; a

szemeit pedig letakarják átlátszó szép fehér fátyollal, hogy a legyek ne háborgassák az alvásában.

Az unoka furcsának találja ezt a magaviseletet a nagyapótól, de nem mer szólni, mert apa is, anya is szomorú; sírnak mindketten; olyan fényes vizet sírnak, mint ő szokott.

Azután odavezetik őt a nagyapóhoz és fölemelik, hogy csókolja meg a nagyapó kezét. Megszokta ő ezt tenni máskor is, de most nem mozdul meg az a kéz, hogy megsímogassa a fejét.

A kis unoka gondokba esik; szeretne kérdéseket tenni, hogy miért fektették abba a fekete bölcsőbe a nagyapót, mikor kel föl a nagyapó? – és más ilyeneket, a miket a kis feje kigondol; de mégsem mer szólni, mert olyan különös az neki, hogy a nagyok is tudnak sírni!

Másnap aztán a nagyapó bölcsőjére födelet szögeznek és csunya, barátságatlan emberek fölfogják a bölcsővel együtt és kiviszik egy fekete kocsiba, a melyben más nem ül: ők pedig egy másik kocsiba ülnek és megy velük sok bácsi, sok néni!

Elérnek egy olyan földhöz, a melyen csupa fakeresztek nőttek: ott van egy nagy gödör, abba beleeresztik a nagyapót a fekete bölcsővel és énekelnek fölötte mindenféle szomorú nótákat.

Mikor aztán földet kezdenek hányni a nagyapó fölé, az unoka is elkezd sírni, – sajnálja a nagyapót, hogy beföldelik...

* * *

... Csöndes, nyugalmas éjszakákon, mikor az unoka fölsír

álomközben, micsoda titkos, láthatatlan kéz az, a mely halkán
megrengeti a bölcsőt?..

Lapszerkesztők párbaja

– Egy hírlapíró emlékirataiból. –

Alacsony, barnaszakálú ember volt az első szerkesztőm.

A «*Füllentő*» című élczlapot csinálta.

Én akkor 17 éves lehettem és még a padok közé jártam.

Mikor bemutattam neki magamat, azt kérdezte tőlem, hogy dolgoztam-e már lapokba?

Azt feleltem, hogy az Üstökösnek többször küldtem be humoreszkeket.

Ez imponált neki.

Persze, azt nem kérdezte tőlem, hogy megjelentek-e azok a humoreszkek, nekem pedig volt annyi eszem, hogy erről nem szóltam semmit.

Glódy «eleinte» nem adott fizetést – az igaz, hogy később sem – de már ő akkor így fejezte ki magát.

Az első közleményt, a mely tőlem megjelent, a «Komáromi kis naptár» – ből írtam ki.

Adomák voltak.

Glódy kijelentette, hogy zseni vagyok, s honoráriumképen adott egy rövid szivart.

Ettől az időtől fogva sohasem nézte át a közleményeimet,

beadta a kézirataimat a nyomdába olvasatlanul.

Dícséretemre mondhatom, hogy az élczeim nem voltak sokkal rosszabbak, mint az övéi, bár az ő vicceinél rosszabbakat soha sem olvastam.

Mikor egy-egy számunk megjelent, hatalmas botokkal fölfegyverkezve indultunk sétálni a főutcára. Glódy azt mondta, hogy az élczlapszerkesztők nagy bot nélkül nem is képzelhetők. Én eleinte abban a reményben, hogy lapunkat úgy sem olvassa senki, nem nagy súlyt fektettem a nagy botra, de később azután okultam az ő példáján.

Mikor ott sétáltam a szerkesztőmmel a város legnépesebb utcáján, azt hittem, hogy az egész világ minket bámul. Szinte ragyogni éreztem körülöttünk a levegőt!

Pedig az ördög sem vett bennünket észre.

Ha azonban Glódy valamelyik ismerősével találkozott, engem azonnal bemutatott annak – mint *segédszerkesztőt*.

Én ilyenkor mindig egyenesre húztam a derekamat s azt hittem, hogy hozzám képest az amerikai köztársaság elnöke csak kötelesinas.

Szilveszter napján, a mint szokott ebédutáni látogatásomat teszem a *főszerkesztőnél*, ezt igen komor orczaállapotban találtam.

Szóltanul nyujtotta felém egyetlenegy örökfuldoklásban szenvedő csibukját, s midőn elhelyezkedtem a karosszékben, így szólt:

– Látta?

- Mit?
- Az új lapot.
- Nem.
- Új lap indult, barátom!
- Miféle?
- Egy rémlap.
- Rémlap?
- Rémes dolgokkal foglalkozik, – bűnügyekkel.
- Mi a címe?
- «*Regélő Themis.*»

Ezt mondva, kihúzta a fiókját és elém tett egy zöldborítékú lapot.

Átleveleztem.

Zöld volt az belől is!

– Mit szól hozzá? kérdezte a főszerkesztő.

– Ostobaság! Nem árthat ez nekünk.

– Ha csak egy előfizetőnk marad is el e miatt, az is két pengő, hátha még vagy öt marad el!

Beláttam, hogy ígaza van.

Mindössze 40 «előfizetőnk» volt, azokból 12 tiszteletpéldányt járatott, 8 hozomra járatta a lapot, 6 helyre köteles példányt küldöttünk, négyen pedig valósággal beküldték a prenumerációpénzt. E szerint, ha ebből a valóban előfizető négy prenumeránsból maradna el öt, akkor igazán nem tudom, miből kaptam volna én a rövid szivarokat!

Képzeltető tehát, mennyire meg voltunk esve.

Glódy különösen dühös volt. Kijelentette előttem, hogy *Firiczkyt*, azt a vörös akasztófáralót, föl fogja pofozni!

Én kértem, hogy ne legyen ennyire szigorú, de ő nem tágított. A Regélő Themist a tisztességes sajtó ellen való merényletnek nevezte, *Firiczkyt*, pedig haszontalan firkásznak, a ki még azt sem tudja, hova kell pontosvessző.

Mikor aztán én is belenyugodtam a fölpofozásba, a főszerkesztőm meggondolta a dolgot és figyelembe vette az előbbi kérésemet.

Ennek következtében arra a megállapodásra jutottunk, hogy *Firiczky* haszontalan tollbitorló ugyan, de nem érdemli meg, hogy a kezünket vele beszennyezzük. E helyett üzeni fogunk neki a lapban, de olyan pokoli fufanggal, hogy egyszerre tönkremegy tőle.

A főszerkesztőm egészen nekividult.

Ujra megtömette velem a csibukját, a felesége önagyágával kávéfőzetett, s így fölpuskaporozva a következő üzenetet sütöttük ki:

Szerkesztői üzenet

Nyekergő Themisztoklásznak. Helyben. Augiász istállójának förtelmeiben fagygyúra hizott baromeunuch szellemességével papirosra tálalt szellemi ökröndözéseivel telt sajtómonstrumát, ezen egyéni idült bárgyúságnak sajnos és kívül-belül zöld kinyomatát, bevetette kellően

kifejezett megvetésével együtt hozzánk a leveleknek önnél intelligensebb hordozója. Ha azt hiszi ön szerencsétlen szellemi nyomoroncz, hogy városunk művelt közönsége ezen irodalmi szemétkorcsikertorzszörnyszülöttet pártolni fogja, akkor viszont mi elhiszszük, hogy a Gönczölszekere leszáll az égről és beáll önhöz equipage-nak. Sapienti, sat.

Ez a latin szó szükségtelen volt ugyan ide, de mert egyikünk sem értette, mit jelent, hát igen jónak és odaillőnek találtuk.

Másnap megjelent az izenet a Füllentőben, szép apró betűkkel, és mi vad gyönyörrel vártuk Firiczky segédjeit.

Meg voltunk győződve, hogy a nyekergő Themisztoklász nem fog több számban megjelenni.

Mikor a párbajkihívás 24 órája letelt, Glódy egy üveg 25 kros bort hozatott az asztalára, s úgy vígadtunk, hogy még brúdert is ittunk volna, ha ez a fő- és segédszerkesztő között lehetetlenség nem volna.

A következő szombaton azonban megjelent a Regélő Themis 2-ik száma s a következő üzenetet hozta:

Füllebbentő élclapnak Helyben. Ha a butaság fájdalmat okozna az embernek, önök folyton ordítanak, minthogy pedig amúgy is ordítanak, önkénytelenül is azon állatra kell gondolnunk, a mely hasonló hangon és értelemmel szokott ordítani eső előtt.

Ezen a napon nem mertem meglátogatni a szerkesztőmet, de még az utcára sem mentem ki, annyira szégyeltem *magunkat*.

Leeresztettem a szobám függönyeit, lámpát és pipát

gyujtottam, s föl-alá járva foglalkoztam a szégyenkezéssel.

Hogy a szerkesztőm mit csinált ezen idő alatt, rá sem mertem gondolni.

Este felé járt már az idő, mikor az ajtómon kopogtattak.

Nem szóltam, csak magamban sajnálkoztam, hogy nem zártam be az ajtót.

Glódy lépett be egy ismeretlen úriemberrel.

– *Kávé Péter!* – szólt az urat bemutatva, azután hozzám fordult: – Vártam önt. Bizonyosan olvasta az üzenetet. Kérem, legyen segédem.

– Kihívjuk?

– Meg fogom ölni!

– Nagyon helyes!

– Hát kérem, menjenek el hozzá rögtön, én itt megvárom önöket.

Átküldöttem a gazdasszonyomat a szomszédba, hogy kérjen kölcsön egy fekete kabátot.

Az asszony visszajött, hogy egyik szomszédban sincs fekete kabát s a mint tudja, az egész utczában nincs több fekete kabát egynél, de most az zálogban van.

Glódy levetette a saját fekete kabátját s azt mondta, hogy ő úgyis itt marad, hát addig ingújjban is meglehet.

Mikor Firiczky házához értünk, észrevettem hogy a kapu alatt beszaladt egy fiú; azután, hogy az udvarra léptünk, láttam egy létrát fölhúzódni a szénapadlás ajtaján.

– Nézze csak, – szóltam Kávéhez, – amott mászik egy létra.

– Firiczky barátunk, úgylátszik, oda menekült.

Mindazonáltal bementünk a Regélő Themis szerkesztőségébe, a melyet még mosókonyha-korából ismertem.

Egy öreg szakácsné volt ott. Azt mondta, hogy A Firiczky úr nincs otthon, elútaozott még tegnapi Tátrafüredre.

Otthagytuk a névjegyeinket és mentünk kifelé.

A kapu alatt az a gondolatom támadt, hogy mászszunk föl Firiczky után a padlásra.

Társam helyeselte ezt az eszmét.

Én tehát körülnéztem az udvaron, de létrát nem találtam.

Egy ott ácsorgó suhancznak szóltam, hogy hozzon egy létrát, kap érte két hatost.

Két percz múlva volt létránk.

Neki támasztottuk a padlásajtónak.

– Tessék előre menni! – bíztatott Kávé Péter.

– Kérem, ön idősebb.

Nem igen hatotta meg az udvariasságom, attól tartott, hogy a melyikünk először földugja a fejét, azt Firiczky valami lézczel agyonkoppantja; de azért csak ment előre.

Mikor a padlásajtóhoz ért, óvatosan lesett föl a szemével és bekiáltott:

– Aláaszolgája, Firiczky úr!

Semmi felelet.

– Önt keressük, Firiczky úr!

Semmi hang.

Vissza akart térni.

– Kérem, csak tessék bemenni, én is megyek.

Ott álltam a lábai alatt; láttam, hogy szeretne fejbe rugni, de nem tágítottam.

Bemászott hát a padlásajtón, én meg utána.

– Nincs itt, – mondá körülnézve.

Én azonban elindultam, hogy bejárom a padlást.

Megnéztem minden sarkot, de Firiczkynek nyoma sem volt.

A kémény mellett találtam egy mély üreget, oda is beszúrtam egy lézczzel.

Ordítás hangozott föl az üregből.

– Ki az? – kiáltottam le.

Firiczky úr mászott elő négykézláb, azután, hogy fölegyenesedett, tenyereit a gyomrára szorította.

– Mit akarnak velem? – nyögte szomorúan.

– Uram! ön Glódy urat megsértette!

– Ő is megsértett engem!

– Glódy úr elégtételt kér!

– Én is!

– Szíveskedjék segédeit a továbbiakra nézve hozzánk küldeni.

Lakásom fazekas-utca 13.

Ezek után udvariasan meghajtottuk magunkat és lementünk vissza a létrán.

Az utcán a nyitott ablakon át hallottuk, mikor Firiczky siralmas hangon kiáltotta a szakácsnéjának:

– Néni! Melegítsen tányérokat! Az a gazember megölte a gyomromat!

Másnap eljött a két segéd.

Kardpárbajt akartak, de mi kijelentettük, hogy megbízónk, mint sértett fél, pisztolyt kíván, mert valahányszor kardot fog a kezébe, mindig izomgörcsöt kap.

Megegyeztünk tehát abban, hogy pisztolypárbaj lesz vaddisznógolyóra.

Találkozási helyül kitűztük a Szépasszonyvölgyet.

Glódy halálra sápadt, mikor megmondtuk, hogy vaddisznógolyóra fog menni a párbaj.

Azt mondta, hogy ő ezt ki nem állja, inkább megszökik, vagy visszavonja a kihívást.

Miután azonban én lapunk becsületére, a férfias bátorságra és a Komjáti-féle életbiztonsági pisztolyokra hivatkoztam, – gondolom, ez utóbbi érv hatása alatt – megnyugodott a dologban.

Másnap hajnalra volt kitűzve a meghalás. Glódy éjfélkor fölvert az álmomból, azt mondta, hogy nem tud aludni.

Én sajnálkoztam rajra, de egyúttal azt is megkérdeztem, hogy mi az ördögért keltett föl engem, mikor én aludni pompásan tudok.

– Könnyű magának! – mondta elkeseredve – de ha az én bőrömben lenne...

– Álljon háttal a pisztoly felé.

– Egykutya!

Jó gondolatom támadt.

– Tudja mit: az ellenfél segédei önt megtapogatják, hogy nincs-e a mellén valami bádog, de hátul nem fogják

megtapogatni. Öné az első lövés. Amint kisütötte a pisztolyát, forduljon meg azonnal.

– Hátul tömjem ki magamat?

– Természetesen!

– De hátha a fejemet találja?

– Hajtsa le a fejét.

Glódy kérdőjel alakra görbült, hogy jó lesz-e így?

– Nagyon jó.

Elmentünk az Erzsébet kávéházba és ittunk minden italból, a mit csak mértek, úgy, hogy én már valóságos likőrkereskedésnek éreztem magamat.

Hajnali öt órakor mentünk Glódy lakására.

Átöltözött szépen fekete ruhába és a bajuszát is kipödörte.

Én azután kitapaczíroztam hátulról becsületesen. A kabátja alá tettem egy vastag francia szótárt, egy bibliát, egy szakácskönyvet meg egy pár csizmaszárat. Arra a testrészére pedig, amelyen ülni szokott, egy nagy pléhfödőt.

Mire elkészültünk, odarobogott a fiakker a másik segéddel s mi beleültünk.

Megható pillanat volt az, midőn Glódy elbúcsúzott a feleségétől.

Még most is meg kell törülni a szememet a zsebkendővel, ha rágondolok.

Glódy a fiakkerban le akart ülni, de a fődő miatt nem tudott. Kávé barátunk egyre kínálta helylyel, de Glódy azt felelte, hogy állva kíván menni a halál elé.

Az úton nem szóltunk semmit.

Ünnepélyes komoly utazás volt ez.

Én ugyan nem féltettem Glódyt, de ő valószínűleg féltette magát, mert nagyon halavány volt és többször megtapogatta magán a borítékot.

A Szépasszonyvölgyben már akkor ott állt a másik kocsi.

A felek hidegen üdvözölték egymást s az idő is igen hideg volt.

Megtöltöttük a pisztolyokat, azután Kávé, mint legidősebb segéd, kibékülésre szólította föl a feleket.

Pillanatnyi hallgatás következett erre a fölszólításra. Úgy látszott, hogy mind a kettő szeretett volna kibékülni, csak első nem akart lenni a kéznyújtásban.

Kávé ismételte a kérdést.

Mind a ketten tagadólag intettek.

Erre letakartuk a pisztolyokat kendővel. Glódy választott először, azután Firiczky.

Fölállítottuk őket harmincz lépésnyi távolságra.

Az adott jelre Glódynak volt joga először löni.

Reszketve emelte föl a pisztolyát és lőtt.

Ugyanebben a pillanatban hirtelen megfordult és négykézlábra állt.

A pléhfödő körvonalai tisztán látszottak.

Valamennyien kaczagtunk.

Firiczky lőtt.

Glódy hasra esett.

A golyó a fődő gombjáról pattant vissza!

Hogyan jutott Matongó a bájos Kanyerának, Mpvapva leányának, kezéhez?

– Szerecsen novella. –

Haj-haj!

Abban a boldog országban, a hol örökös kánikula forralja a vizeket és a pizangfák árnyéka alatt ingyen lehet hűsölni, kevés olyan szép leány volt, mint Kanyera, a fehérhajú Mpvapva leánya.

Fehérhajú Mpvapva leánya fekete volt, mint a korom, azaz olyan fekete, mintha bizonyos kormokat szétkeféltek volna az egész testén. Különb en egyenes volt, mint a pálma; ajkainak csókját tenyéryi széles helyen lehetett érezni, kövér kezei akkorák voltak, mint egy-egy jól kifejlett czukordinnye, s ha a lábait ültében a sarkára támasztotta, nem volt olyan szerecsenszív, a melyet szép talpaival egyszerre el nem bűvölt volna.

Két afrikai gavallér kurizált titokban a bájos Kanyerának: *Matongó és Suna*.

Hogy Kanyera melyiket szerette, azt tőle sohasem kérdezték, s így az szűzi szívének örök titka maradt.

Szép, deli ifjú volt mind a kettő; puha fekete gyapjút viseltek a fejükön, és Matongó ruházatul egy tarka nyakkendőt is, a mit egy utazótól csent el.

Matongó büszkén hordta ezt a nyakkendőt a térde kalácsa fölé kötve s lenézte Sunát, a ki ruházatul csupán három honi kakastollat viselt a hajába tűzve. Viszont Suna is lenézte Matongót, mert az ő orrában nagyobb volt a rézkarika, a hátára meg rinocerosz volt festve.

Egy napon megkérdezte a két gavallér Mpvapvát, hogy mi a leány ára?

– Hat fehér ökör, – felelte Mpvapva büszkén.

A két gavallér szomorúan sompolygott odább.

Kanyera a kapu mellett levő banánfa levelei között hallotta ezt a szóváltást és egy fél kókuszdió héjat telecsöpögtetett a könnyeivel.

Háromszor újult meg a hold ez után a szóváltás után.

Ez idő alatt az öreg Mpvapva huszonháromszor kergette meg a ház körül ólálkodó fiatalokat, sőt Matongónak egyszer úgy az inához vágott egy kiszáradt agyagdarabot, hogy Matongó hét nap, hét éjjel nyögött belé.

Egy holdvilágtalan csöndes éjen, midőn csupán a fehér csillagok bújtak ki az égnek fekete paplana alól, hogy az öreg Mpvapva kunyhóját bámulják, Matongó négykézláb odacsúszott a kerítés mellett levő banánhoz.

Az volt a szándéka, hogy az éjmadár énekét utánózva kicsalja Kanyerát a nádnyoszolyából és elmondja neki, hogy az ökröket

nem képes előteremteni, azután pedig rábeszéli, hogy szökjenek el és építsenek kunyhót maguknak a kék hegyek tulsó oldalán.

Azonban mikor fölért a banánfa derekára, valami sötét alak ijedt mozdulatot tett fölötte.

Matongó azt hitte, hogy valami tolvajmajom lopódzott a fára, miért is óvatosan egy félre eső ágra húzódott és egy jól irányzott banánnal oldalba vágta a sötét alakot.

Egy nagy nyekkenés volt a felelet.

Hanem aztán csakhamar őfelé is szállt egy emberfej nagyságú banán és úgy találta a háta közepén, hogy csaknem lefordult a fáról.

Matongó egyszerre tisztában volt, hogy nem majommal van dolga.

– Te vagy, Suna? – kérdezte halkán.

– Én vagyok, Matongó, – szállott alá a felelet.

Egy perczre mind a ketten elhallgattak.

Ez alatt a percz alatt Matongónak furfangos terv játszotta át az agyavelejét.

– Valamit mondanék neked, – szólt hízelgő hangon Sunához.

– Fülem nyitva van, – felelt Suna.

Matongó fölkészült hozzá a banánfa tetejére.

Suna rosszat gyanítva mászott odább az ágak között.

– Meg akarlak ajándékozni a térdem díszével, – szólt Matongó és levette a térdéről a nyakkendő.

Suna kinyújtotta a kezét.

Ebben a pillanatban Matongó szemefehére megvillant: elkapta

a Suna kezét, azután a derekát és nagyot ordítva rántotta le Sunát az ágról.

Mind a ketten lezuhantak a banánlevelekkel borított földre.

Itt aztán Matongó segítségért ordított és a Suna géégjét szorongatta.

A kunyhóból csakhamar kirohant az öreg Mpvapva és a családja.

– Tolvajt fogtam, Mpvapva! – kiáltotta Matongó. – El akarta lopni a banánaidat és mérget akart önteni a kutadba!

Az öreg Mpvapva csöpp híjja, hogy el nem sápadt a haragtól.

– Gazember! – Kiáltotta dühtől vaczogó fogakkal.

Suna mentegetni akarta magát, de az öreg megfogta és kitaszította az udvarból.

Azután a Matongó nyakába borult és így szólt:

– Derék Matongó, fiammá fogadlak! – És odalökte az örömtől mosolygó Kanyera karjaiba.

Suna látta ezt a nádkerítés mögül és a szíve elszorult. Keserű hangon kiáltotta be Mpvapvának:

– Minek is volna neked az ökör, Mpvapva? – Elég hatökör vagy te magad is!

A fekete kutya

A vasúti harang élesen kongott.

A vonat kerekei csikorogva indultak el.

Körülnéztem. A kupéban egy vöröses szőke úri ember ült, mellette a díványon egy nagy bozontos fekete kutya, szemben velük egy szerecsen.

A vöröses szőke úri emberen első pillanatra meglátszott, hogy angol, a fekete kutyán, hogy új foundlandi, a szerecsenen, hogy inas.

Szivart vettem elő, levágtam a végét, azután megfordítottam és belefújtam, hogy kimenjen belőle a dohánypor.

Az angol udvariasan szólított meg:

– Bocsánat, ha meg nem sértem önt, talán a legközelebbi állomásig szíves lehetne a füstölésről lemondani, akkor majd átülünk.

– Talán árt önnek? Igen szívesen.

Ezeket mondva, visszatettem a szivaromat a zsebembe.

– Nem nekem, hanem Nero úrnak, – felelte az angol.

Ránéztem a szerecsenre és a fejemmel bólintottam.

– Csalódik ön, – szólott az angol, – ez Thomas, ennek nem árt a füst, hanem igenis ennek.

Ezeket mondva, a nagy fekete kutyára mutatott.

A kutya a gazdája mozdulatára rámnézett.

Elkeseredetten komoly tekintete volt, nem szerettem volna

összeveszni vele, s különben sem szoktam terhére lenni az utazótársaimnak.

Mindazonáltal nem tudtam visszatartani egy megjegyzést:

– Őnagysága – szóltam a kutyára mutatva – talán tüdőbajos?

– Óh éppen nem, – felelt az angol, – csakhogy nagyon tüszszög a dohányfüsttől.

Jó lenne, ha megtanítaná uraságod pipázni, akkor ilyen kellemetlenségek nem érnék ő kutyaságát.

Az angol megvető pillantással felelt, aztán intett a szolgáljának, a ki fölbontotta az egyik paktáskát és pecsenyét, kenyeret vett elő.

A nagy fekete kutya olyan komoly arczczal ült ott a pamlagon, mintha valami londoni akademia elnöke lett volna. A legnagyobb flegmával nézett ki az ablakon és meg-megingott, mikor a vonat a bakterházak előtt a sín-váltókon átugrott.

Az angol szeleteket vágott a kenyérből és a húsból, azután a kettős szeleteket odatartotta Nero orra alá.

Nero be-bekapta a szeleteket, azután ismét az előbbi hidegvérűséggel nézett ki az ablakon.

Most az inas egy palaczk bort vett elő, csészébe öntötte és megkínálta vele Nero urat.

Nero úr hamar belafatyolta a bort is.

Azt hittem, most egy szalvéta következik, a mivel megtörlik Nero úr száját, de csalódtam: az inas csak meghajolt és kedves egészségére kívánta neki az ebédet.

Az angol levette a fogasról a plédjét és ráterítette a kutyára.

Most már nem állhattam meg szó nélkül:

– Ugy-e bár uraságod hisz a *lélekvándorlásban*?

Az angol felelet helyett intett az inasának, a ki belenyúlt a belső zsebébe és egy nyomtatványt adott nekem.

Olvastam:

«Minthogy legkedvesebb barátom Nero, annyiszor kelt feltűnést és szolgálhat okot a kérdezősködésekre, hogy ugyanazon feleleteket többször kellene ismételnem, – jónak láttam kinyomatni a kutyám, barátom iránt érzett szeretetem és tanúsított figyelmem okát:

Ezelőtt öt esztendővel Ceylon szigete mellett egy öbölben fürödtem.

Valami örvény vagy vízár elkapott.

Oda vesztem volna, de ez a kutya beleugrott a vízbe és a nyakamnál fogva kimentett.

Azt hiszem, egy nemeslelkű életmentő megérdemli, hogy az életéről mi is gondoskodjunk.

Lord Ebbolon D.»

– Nagyon helyes, – szólok a nyomtatvány átolvasása után, de egy szó ellen kifogásom van.

– És az?

– Ezek a kutyák nem nemeslelkűségből halásznak, vagy mentenek, mert ilyesmit föltenni róluk nem is lehet.

Az angol kimeresztett szemekkel nézett reám.

– Azt hiszi?

Persze hogy azt. Csak nem gondolja ön, hogy mikor ez a kutya önt kihúzta a vízből, tudta azt, hogy emberéletet ment? Hiszen ha ezt tudja, akkor nem a nyakát fogja meg önnek, hanem a karját,

mert akkor azt is tudja, hogy a gégejét elharaphatja.

Az angol még meredtebben nézett reám.

– Ön filozófus?

– Nem.

– Természetvizsgáló?

Ráhagytam, hogy az vagyok.

– Tehát az ebekről tudományosan nyilatkozik.

– Amint veszszük.

– És teljesen meg van győződve arról, hogy ez a kutya ösztönből mentett meg?

– Úgy van, uram.

Az angol fölállott, kinyitotta a kupé ajtaját, Nero urat pedig megfogta a nyakánál és kidobta.

Azután az inasát is megkapta.

Ez egy pillanatig ellenkezett.

Hiába rohantam közéjük, mielőtt segíthettem volna, az inas kirepült és az ajtó becsapódott.

– Szerencsétlen! – kiáltottam – mit tett ön?

– Mit? Hát kidobtam őket. Köszönöm, hogy fölvilágosított.

– De az inast? Miért dobta ki?

– Hozzá tartozott a kutyához.

– De mégis...

– A kutya az övé volt akkor is, *ő küldötte utánam a vízbe.*

Összecsaptam a kezeimet.

– Ön barom!

– Uram!!!

– A ki az életmentőjével így bánik, az rászolgált erre a titulusra.

– Hiszen ön mondta...

– Hogy dobja ki ezt a nemeslelkű embert, a ki megmentette önt?

– De hisz a kutya mentett meg!

– Értsen meg kérem: ez az ember mentette meg az ön életét, a kutya által.

Az angol leült és rám nézett.

– Az igaz! – felelte nyugodtan.

E pillanatban a vonat megállott, az angol pedig összeszedte a táskáit és kiszállt.

– Hova megy? – kérdeztem.

Vállat vont:

– Megyek és fölkeresem a szerencsenemet!

Az álló csillag

Nem tudom, hány óra volt, mikor B. kapitány névestéjéről hazaértem.

Az ibolyaszínű égen teljes pompában ragyogtak a csillagok. A kövezeten ropogott a hó. Az utca néptelen volt. Csak az én nyomaim látszottak a fehér hórétegen.

Mikor az ablakom függönyét lebocsátottam, szemembe ötlött, hogy a Jupiter szinte vakító ezüstszínben ragyog. Gondoltam magamban, talán azért látom ilyenek, mert jégkéreg van az ablakomon, azután hirtelen elfelejtettem az egész csillagvilágot és mély álomba merültem.

Nem tudom, meddig aludtam, de mikor fölnyitottam a szemeimet, némi kábultságot éreztem.

Fölugrottam, hogy el ne késsem a napi munkától. Az órám állt. Odamentem hát az ablakomhoz és fölhúztam a függönyt, hogy az idő felől tájékozzam magamat.

Az égen nem volt még napvilág. A Jupiter még mindig ott ragyogott az ablakommal szemben. Kívül az utcán csöndes volt minden.

Visszafeküdtem az ágyamba és ismét aludtam egy verset.

Emlékszem rá, hogy nagyon jól esett ez a második alvás. Olyan üdén ébredtem föl belőle, mintha akkor születtem volna.

Siettem is otthagyni az ágyat. Véleményem szerint délelőtti 10 óra lehetett és én már is elkéstem a munkámból.

Milyen nagy volt azonban a csudálkozásom, midőn az ablak függönyét fölhúzva, az eget az előbbi pompájában, a Jupiter csillagot az előbbi fehér izzásban pillantottam meg.

Hogy még egyszer neki dőljek az alvásnak, ahhoz nem éreztem kedvet. Eszembe jutott, hogy kitűnő konstantinápolyi dohányom van és hogy tegnap friss theát vettem.

Meggyújtottam hát a spirituszt és theát forraltam. Illatos és zamatos thea volt. Megtöltöttem utána a csibukomat és mert czudar hidegnek éreztem a levegőt, visszabujtam az ágyamba.

Gondoltam, olvasok valamit, míg a nap fölkel, de az ágyamhoz nem volt más könyv közel, mint Kantnak a filozófiája.

Három éve halogatom már ennek a könyvnek az elolvasását, most éreztem hozzá először hajlamot.

Azonban alig olvastam a könyvből 3 oldalt, az erős török dohánytól-e, vagy Kantnak a filozófiájától szédülni éreztem a fejemet.

Letettem hát a csibukomat, és ismét elaludtam.

A szél ordítva futkosott a kályhában, mikor fölébredtem; az ablakok zörögtek és az esőcsatornáról pilingelve hullottak alá a jégcsapok.

Csaknem hanyatt estem ijedtemben, mikor az égen ismét a csillagokat pillantottam meg.

Kétségtelen volt előttem, hogy a föld megállott s hogy én már 3–4 nappalt nézek éjszakának.

Bizonyos, – gondoltam magamban, – hogy a földnek a tengelye az erős hideg következtében megfagyott és így a föld

megszűnt forogni.

Tömérdék aggodalmam támadt egyszerre:

ha minket ért az a malőr, hogy a hemisféránk nem a nap felől állott meg, ki fog bennünket győzni petroleummal? hová lesz a naptár, napló, napóra, nappal, napos, napszamos, napfogyatkozás, reggeli, vacsora, délharangszó s más eféle napvilágos ízék;

ha örökös lesz az éj, arra leszünk-e kárhoytatva, hogy örökké aludjunk?

fognak-e az éjbe borult országok indítani expedíciót a polusokhoz, hogy a befagyott tengelyeket kiolvasszák?

divatban marad-e az a köszöntés, hogy: jónapot?

a föld túlsó feléről nem özönlenek-e ide a baglyok, denevérek, lumpok és az éjjeli bakterok?

micsoda óriási scandalum ez a világegyetemben, hogy egy kóborgó csillag állást foglal el?

hova lesz a tavasz, nyár és ősz, hova a seasonszerű kedves dolgok?

minek fogják nevezni a Pesti Naplót és felhős időben miképen csinálunk nappali világosságot?

melyik fele lehet most a földnek lefelé s miután a föld megállott, nem zuhan-e le azon az oldalon a tenger és nem potyognak-e alá az emberek?

Ilyenféle gyötrődések között jártam a szobában körülbelül 1 óra hosszái. Akkor aztán elbágyadva a kínos gondolatoktól, ismét elaludtam.

Arra ébredtem föl, hogy az ajtóm nyikorog.

Rablók, – gondoltam magamban és a revolveremhez nyúltam.

Ugyanebben a pillanatban kinyílt az ajtó és odaugrott hozzám a rendőrbiztos.

Kicsavarta kezemből a revolvert.

A szobám egyszerre tele lett emberekkel és asszonyokkal.

– Mit akarnak? – kérdeztem csudálkozva.

A rendőrbiztos odafordult a szerkesztőmhöz és így szólt:

– Éppen jókor érkezünk; ha még egy perczig késünk, hát a munkatársa agyonlövi magát!

Öngyilkosság öngyilkos nélkül

– Egy hirlapíró emlékirataiból. –

– A verse az rossz, hanem a neve jól hangzik, hát beállhat hozzám munkatársnak! – mondta *Párducz József*, a «Bárkonyosi Hirlap» felelős szerkesztője.

Alacsony, köpczös ember volt. Fekete szemöldökeit olyan méltósággal mozgatta, mint egy római hadvezér, s nekem úgy tetszett, mintha beszélni is csak «*ciceró*» – ban szokott volna.

Ah! én nyomorult «*petit*» – nek éreztem magamat e nagy zseni mellett!

– Hírt és mindig csak hírt! – szokta mondani. – A közönség egy része nem olvas vezércikket, más része nem olvas tárczát, hanem a híreket mindenki olvassa.

Elindultam hát a rendőri hivatalhoz és bemutattam magamat a bárkonyosi főkapitánynak:

– *Zelenváry Balambér* vagyok, a «Hirlap» munkatársa.

A főkapitány szemüvege megcsillant, a mint föltekintett.

– I-vel vagy ypszilonnal?

– Ypszilonnal! – feleltem büszkén. Pedig hát 50 krajczárért vettem a nevemet; hanem úgy gondolkoztam, hogy a személyem által meg van ez a név nemesítve! Különben azelőtt *Buxbaum*

Alfréd volt a nevem, a nélkül, hogy zsidó voltam volna.

Dehát én istenem, ki olvasna el olyan tárczát, a mely alá *Buxbaum Alfréd* van jegyezve!

A főkapitány nagyon meg volt elégedve a formámmal, csupán a füleim nem tetszettek neki; de biztosítottam, hogy ilyen fülek vannak most divatban Párisban, s ő megnyugodott benne.

Azt mondta, hogy nincs semmi hír.

Kétségbe voltam esve.

Nagy szomorúan állítottam be a szerkesztőségbe, a hol a szerkesztőm négyszögletű lyukakat vágott egy újságba s e mellett szidta a finánczokat, a kik a dohányját megtalálták.

Milyen szidalom volt az! Milyen költői! Mily magvas és ékes! Demoszthenesz sem tudott volna szebben káromkodni.

– Azt a jeges zivatarba forgatott hétfájdalmú perencesrúdját ezeknek a nemzetsorvasztó kormányinasoknak! Képzelve, öcsém, megtalálták a dohányomat!

– Az baj!

– Dehogy baj, az még nem baj, hogy vitriolból vegyenek kádfürdőt azok a himpellérek! Hanem az a baj, hogy megbüntetnek legalább is száz forintra!

Ezeket mondva, úgy odacsapta az ollóját a sarokba, hogy csaknem szikrát vetett.

– No, van-e hír?

Alig mertem kinyögni, hogy nincs.

– Az nem baj, irjon, a mit akar.

– De kérem, mit irjak, ha semmi sincsen?

Sohasem felejttem el azt a kővé változtató tekintetet, a mivel végig mért.

– Hát azt hiszi, hogy adhatunk ki lapot hír nélkül?

– De kérem, ha nem történt semmi!

Látta, hogy újoncz vagyok, miért is enyhébb arcot vágott. Azt mondta, üljek le s irjam, a mit diktál.

Irtam:

Léghajó városunk fölött. Ma hajnalban a koránkelők egy óriási léghajót pillantottak meg városunk fölött, mintegy nyolcz kilométernyi magasságban.

Bátorkodtam megjegyezni, hogy ma hajnalban irtózatos sötét volt s még most is olyan köd ül az utczán, hogy az ember nem lát két lépésnyire.

– Hát írja, hogy tegnap vagy tegnapelőtt, a mikor nem volt köd.

Azután folytatta:

A léggömbhöz egy üres csónak volt erősítve, a melyben két férfi és egy nő ült. Hatalmas széláramlat vitte őket kelet felé. Városunkat egy nagy teleszkóppal vizsgálták s homokot szórtak ki, mire néhány pillanat alatt oly magasra emelkedtek, hogy csak borsónagyságú fekete pont gyanánt látszottak az égen. Kik lehettek a léghajósok, nem tudhatjuk, mert ez idő szerint sehol sem eresztettek föl léghajót.

Ismét bátorkodtam megjegyezni, hogy ha sehol sem eresztettek föl léghajót, hát ez sem lehet igaz; mire ő azt felelte,

hogy csakugyan nem igaz egy szó sem belőle, de hát hír kell, és a nélkül, hogy észrevette volna a furcsa befejezést, diktált tovább:

Vakmerő rablótámadás. Az éjjel a gyöngytyúk-utczában egy helybeli úri embert ismeretlen tettesek megtámadtak és elvették tőle az óráját, tárczáját és gyűrűit. A túlnyomó erő ellen nem védhette magát. Persze, *rendőr* megint nem volt sem közelben, sem távolban, s ez szerencse is, mert talán a rendőrt is kirabolták volna.

Ennél a hírnél azt kérdeztem a szerkesztőmtől, hogy ez is költött hír-e?

– Persze, hogy az!

– De kérem, akkor miért méltóztatik szidni a rendőrséget?

Kicsinylő pillantást vetett rám.

– Látszik, hogy kezdő! Hát nem tudja, hogy a rendőrség tisztán arra való, hogy szidjuk. Hát kit szidjunk? A római pápát? – Akkor nem fizetnek elő a papok. A kormányt? – Akkor nem fizetnek elő a megyei hivatalnokok. A függetlenséget? Akkor nem fizet elő a polgárság. A városban nem szidhatunk senkit, mert mindenkinek van pártja s köztük előfizető, hát így nem marad más hátra, mint a rendőrség, a melynek tiszteletpéldánya van.

S diktált tovább:

Talált erszény. Ma délután egy tömött bőrrerszényt hoztak szerkesztőségünkbe. Van benne 16 zálogcédula, 30 kifizetetlen számla, egy bábaoklevél és egy operaária a «Kunok» – ból. A ki elvesztette, kellő igazolás mellett

átveheti.

– Ez sem igaz?

– Persze, hogy nem!

– Hátha valaki kéri?

– Nem igazolhat olyant, a mi nem igaz.

Beláttam, hogy igaza van.

– No hát, most próbáljon magától irni.

Rágyujtottam egy szivarra s azután kisütöttem a következő hírt:

Botrányos verekedés. A szobában ketten voltak: a főispán és a polgármester. A főispán mindig füstöl, a polgármester mindig köhög. Ez utóbbi arra kérte az előbbit, hogy kímélje meg a füsttől; de az előbbi rá sem hederített az utóbbi szavára. Ezen azután összekaptak és kidobálták egymást a szobából. A melyik kiesett, az mindig visszatért és kidobta a másikat, nem csekély épülésére a hivatalnokoknak.

Szerkesztőm igen jónak találta ezt a hírt, csupán annyit változtatott rajta, hogy a «**Botrányos verekedés**» –ből «**Kedélyes mulatozás**» – t csinált, a polgármester és főispán helyett «Pál és János» testvéreket írt, a füstöt és köhögést kitörülte és azt írta, hogy a két testvér tréfából dobálta ki egymást az ajtón, s a megbotránykozó hivatalnokok helyett «kedélyesen vihógó csőcseléket» írt, s legvégül odatette: «*Rendőr persze itt volt, mert nevetni lehetett.*»

Ezt a kifejezést «Rendőr sehol» és «A rendőrség távolléte által

tündöklött» – a szedők soha sem osztották széjjel, mert csaknem minden rendőri hírnek ez volt a vége.

Mikor aztán a lap megjelent, 16 ilyen hír volt benne. Úgy olvasták, mint a szentírást.

Hát még, mikor igazán volt hírünk! Öngyilkossági esetet kihúztunk két hasábra, sokszor egy oldalra is.

Például egyszer a rendőrségnél ezt a hírt kaptam:

«Bodza András 35 éves zsákolót ma reggel a diófán találták fölakasztva. Felesége és két gyermeke maradt.»

Én meg is irtam hírnek ezen módon, de a szerkesztőm egészen másképp dolgozta át. Ezt írta ebből a két sorból:

Szörnyű öngyilkosság

Mi történt ma a város végén?

A társadalom rákfeneje, az öngyilkosság, ijesztő mértékben terjed a legalsóbb néprétegekig.

Ma reggel ismét egy polgártársunk dőlt önkényt a hideg halál jégkarjaiba.

Egy fiatal élet, *Bodza András* zsákoló, a diófa lombtalan ágára hurkolta önnyakát.

Az öngyilkosság előzményei

Miként saját kiküldött tudósítónk írja: az öngyilkos Bodza Andrásan bizonyos melancholia volt észrevehető a zsákolások alatt, csupán akkor aranyozta meg a jókedv az orcáját, ha *Finkelstein*

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.